

3. ФОРЕНЗІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ ТА ФІНАНСОВОМУ ШАХРАЙСТВУ НА ПІДПРИЄМСТВІ. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/40_2021ua/16.pdf

4. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ФОРЕНЗІК-АУДИТУ. Інституційний репозитарій Миколаївського національного аграрного університету: Головна сторінка. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7121/1/zbirnyk_tez_20-21_11_19-15.pdf

5. ФУНКЦІЇ ФОРЕНЗІКУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ УПЕРЕДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/101.pdf

Москалець А.

ОПП «Інвестиційний менеджмент», 4 курс,

Урванцева С.

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ КРАЇНИ

Сприяння сталому економічному зростанню та захисту довкілля останніми десятиріччями перетворюється на глобально значущий механізм. Ця трансформація була зумовлена міжнародними угодами, регуляторними змінами, зростаючим попитом інвесторів на активи, що відповідають вимогам ESG, і нагальністю вирішення проблеми зміни клімату.

Наразі досить складно оцінити трансформаційний потенціал концепції "зеленої" економіки і рівень реалізації ESG цілей без чітких і результативних інструментів вимірювання. У цьому контексті почали з'являтися міжнародні рейтинги, які виходять за межі традиційного бачення економічного розвитку, доповнюючи його оцінкою інституцій, державної політики та чинників, що сприяють сталому розвитку країн — як в екологічному, так і в соціальному вимірах.

Одним із прикладів оцінки рівня "зеленості" економіки є Глобальний індекс «зеленої» економіки (The Global Green Economy Index, GGEI), створений рейтинговим агентством *Dual Citizen* у 2010 році. Цей індекс охоплює 130 країн і базується на поєднанні кількісних та якісних показників, що дозволяють оцінити позицію країни за ключовими показниками: управління кліматичними змінами (міжнародні форуми, звіти, новини ЗМІ); розвиток секторів (будівництво, транспорт, енергетика, туризм тощо); залучення інвестицій та інновацій (інноваційні джерела енергії, екотехнології, сприяння екологічним інвестиціям, корпоративна стійкість); стан довкілля (якість повітря та води, біологічне та природне середовище, рибальство, шум тощо). Провідні позиції в індексі GGEI посідають європейські країни з високим рівнем соціально-економічного розвитку та сталої екологічної політики, зокрема, станом на 2022 рік Швеція займає перше місце (0,799), далі Швейцарія (0,781),

Норвегія (0,747) та Франція (0,744), які демонструють системну інтеграцію принципів сталого розвитку в управління, енергетику, транспорт та інші ключові сектори. Натомість Україна посідає 92-ге місце з індексним значенням 0,481, що свідчить про суттєві виклики у реалізації політики зеленої трансформації [1].

Індекс екологічної ефективності (EPI) відображає рівень реалізації екологічної політики як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих суб'єктів. Даний рейтинг формується з 24 показників ефективності, згрупованих у десять категорій, які охоплюють сфери охорони здоров'я, стан довкілля та екологічну стійкість екосистем. Сукупність цих показників дозволяє здійснити всебічну оцінку прогресу держав у досягненні цілей екологічної політики [2]. У 2024 році лідерами за індексом EPI стали країни Західної та Північної Європи, які традиційно демонструють високий рівень управління ресурсами та екологічної відповідальності, а саме Естонія (75,7), Люксембург (75,1) та Німеччина (74,5), що свідчить про позитивний розвиток зеленої енергетики і послідовну політику у сфері охорони довкілля, збереження природних ресурсів та впровадження сталих екологічних практик. Україна посіла 41 місце з індексом 54,6, що свідчить про наявність значного потенціалу для подальшого покращення і вказує на потребу в активізації державної політики у сфері сталого розвитку [2].

Ще одним важливим інструментом оцінювання прогресу в напрямку сталого розвитку є Індекс низьковуглецевої економіки (Low Carbon Economy Index, LCEI). На значення цього показника впливають такі чинники, як рівень енергоефективності, споживання пального, щільність населення, галузева структура економіки та загальний стан кліматичної системи країни. За індексом LCEI беззаперечними лідерами у сфері декарбонізації залишаються Швеція (50,2), Ірландія (54,2), Норвегія (61,5), Франція (63,1) і Данія (66). Їхні високі позиції зумовлені активною державною політикою, включаючи податки на вуглецеві викиди, системи торгівлі квотами та стратегічні програми переходу до "зеленої" економіки з високим рівнем використання відновлюваних джерел енергії (гідро- та вітрова енергія). Україна (45 місце з індексом 211,5) має потенціал до значного скорочення викидів, зокрема через модернізацію енергоємної промисловості та енергетичного сектору. Водночас, структурні проблеми, недостатнє фінансування "зелених" проєктів та обмежене впровадження механізмів контролю за викидами гальмують цей прогрес [3].

Суміжним з екологічною тематикою є Глобальний індекс екологічно чистих інновацій (Global Cleantech Innovation Index), розроблений у 2012 році. Підсумкове значення індексу демонструє ефективність використання інноваційного потенціалу, тобто співвідношення між здійсненими інвестиціями у розвиток екологічно чистих проєктів та практичними результатами. Швейцарія (67,5) та Швеція (64,5) демонструють стабільно високі результати завдяки поєднанню державної політики у сфері клімату з

інвестиціями в R&D та активним розвитком "зеленого" бізнесу. США зберігає сильні позиції (3 місце зі значенням 62,4) за рахунок науково-дослідного потенціалу, технологічних центрів та активної венчурної підтримки. Для країн із нижчими показниками, таких як Україна (60 місце зі значенням 29,5), пріоритетом має стати активізація державної підтримки інноваційної діяльності, розвиток механізмів державно-приватного партнерства та інтеграція в глобальні екотехнологічні мережі [4].

Таким чином, міжнародні індекси, спрямовані на оцінку екологічної сталості, "зеленого" розвитку та інноваційного потенціалу країн, відіграють ключову роль у формуванні глобального розуміння екологічної ефективності держав, надають оцінку досягнень і недоліків екологічної політики національного рівня, і дозволяють порівнювати країни за різними аспектами: від управління кліматичними ризиками до ефективності інвестицій в екологічні технології.

Аналіз міжнародних рейтингів свідчить, що найвищі позиції займають держави з інтегрованим підходом до сталого розвитку, активною інноваційною діяльністю та сильною екологічною культурою. Натомість основними чинниками низької позиції, в тому числі й для України, є: недостатнє фінансування інноваційної діяльності в екологічній сфері; відсутність системної державної політики щодо підтримки cleantech; слабкий рівень комерціалізації наукових розробок та слабка взаємодія між наукою і бізнесом; інституційна нестабільність та обмежений доступ до іноземного фінансування. Спрямовані зусиль в напрямках декарбонізації, екологічного управління та впровадження "зелених" технологій сприятиме захисту довкілля в державах з низькою позицією у зазначених рейтингах і їх сталому зростанню.

Література:

1. Global Green Economy Index 2022. – Dual Citizen URL: <https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/> (дата звернення 10.05.2025)
2. EPI Results 2024. Environmental Performance Index URL: <https://epi.yale.edu/measure/2024/EPI> (дата звернення 10.05.2025)
3. Net Zero Economy Index 2024 URL: <https://www.pwc.co.uk/services/sustainability-climate-change/insights/net-zero-economy-index.html> (дата звернення 10.05.2025)
4. World Intellectual Property Organization. (2024). Global Innovation Index 2024: Innovation in the face of uncertainty URL: https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/assets/67729/2000%20Global%20Innovation%20Index%202024_WEB3lite.pdf (дата звернення 10.05.2025)

Острівська О.

*«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., проф. кафедри фінансів ім. В. Федосова Корнєв В.*

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ПРОГРАМ У ВІДНОВЛЕННІ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ